

STICHTING MEENSEL-KIEZEGEM '44

53e Editie - November 2014

PB 30038 - Erkeningsnummer 608508 - Afgiftekantoor 3390 Tiel-Winge

Meensel-Kiezegem '44 naast Warschau, Murat & Putten

in ongeziene tentoonstelling

“GEDEPORTEERD NAAR NEUENGAMME,
VERGELDINGSACTIES VAN WEHRMACHT & SS”

van 15 januari tot 2 februari 2015

in het Stadhuis van Hamburg

Lees verder op pagina 5

70 jaar geleden in NEUENGAMME...

Het oorlogsdagboek dat je dagdagelijks kan bijlezen op onze website www.meensel-kiezegem44.be kent ongeziene bijval. Tijdens de oktobermaand was het weliswaar eventjes stil, dezelfde stilte moesten ook de achtergebleven vrouwen en kinderen voelen, terwijl hun dierbaren werden opgesloten in Duitsland.

Op 7 november 1944 viel het eerste slachtoffer in KZ Neuengamme, met name Evrard Cauwbergs, vader, grootvader & overgrootvader van enkele van onze medewerkers. Velen zouden hem de komende maanden nog volgen. Op onze website brengen wij u dag na dag een beeld van zij die deze gruwelijkheden niet mochten overleven.

In dit dagboek proberen we telkens de link te leggen tussen de gebeurtenissen rond Meensel-Kiezegem en de algemene oorlogsfeiten, om zo nog een sterker beeld te schetsen van hoe het 70 jaar geleden moet geweest zijn.

Hoewel onze redactie, samen met talloze medewerkers en sympathisanten hard heeft gewerkt aan deze opzoeken, rekenen wij uiteraard nog steeds op ieders hulp om deze informatie te vervolledigen. Iedere reactie is dan ook meer dan welkom.

Neem dus zeker een kijkje op meensel-kiezegem44.be/70-jaar-geleden

De redactie

Oktaaf Duerinckx
Tom Devos

info@meensel-kiezegem44.be
www.meensel-kiezegem44.be

Hagelands Vredesmuseum

Oude Pastoriestraat 22, 3390 Tielt-Winge
Geleide rondleidingen steeds mogelijk via
toerisme@tielt-winge.be of 016 53 66 94

Onze Medewerkers

Guido Hendrickx, Voorzitter
Binkomststraat 56, 3391 Meensel-Kiezegem
Tel 016/487878
René Cauwbergs, Reisleider
Glabbeeksesteenweg 93, 3390 Tielt-Winge
Tel 016/632460
Oktaaf Duerinckx, Redactie & Gids
Karekietenlaan, 30 3010 Kessel-Lo
Tel 016/355232
Marc Cauwbergs, Foto's en Tentoonstellingen
Binkomstraat 42, 3391 Meensel-Kiezegem
Tel 016/635854
Tom Devos, Redactie & Website
Wingerstraat 12, 3390 Sint-Joris-Winge
GSM 0487/737002
Freddy Duerinckx,
Gellenberg 107, 3210 Lubbeek
Tel 016/621238
Evrard Van Goidsenhoven,
Hamelendreef 27, 3300 Tienen
GSM 0476/324401
Alfons Vuchelen,
Henri Dotremontstraat 6, 3320 Hoegaarden
Tel 016/634955
Viviane Cauwbergs & Fernand Vansevenant,
Hoogland 154, 3118 Werchter
Tel 016/53 41 88
Ingrid Hendrickx, Secretariaat
Kapellekensweg, 32 3391 Meensel-Kiezegem
Tel 016/640309
Rudi Peeters, Wapens en Tentoonstellingen
Kerkstraat 85, 3391 Meensel-Kiezegem
GSM 0486/104960
Valère Van Gramberen,
Bleukenweg 27, 3390 Tielt-Winge
Tel 016/631920
Patrick Aerts,
Preterstraat, 24, 3118 Werchter
Tel 0477/192775

WOORD VAN DE VOORZITTER

DE EERSTE WERELDOORLOG TE MEENSEL KIEZEGEM

Het sporenonderzoek naar oorlogsomstandigheden De bitterheid waarmee over werd verteld, is mij steeds De aanwezigheid van het soort bommenwerper voor te vinden in het centrum herdenkingssteen op de Kiezegem en de gedenkenis op namenvanalledienstplichtigen enige getuigenissen. Het recent plannen van een opgesteld doorheen de gemeente...

eigen familiegeschiedenis te duiken. De dood van de gezusters Andries, twee onschuldige burgerlijke slachtoffers verstevigen het verhaal over al de oorlogsellende in de eerste oorlogsdagen van dat wereldconflict in ons dorp. Misschien een noodzakelijk verhaal bij de aanstaande honderdjarige herdenking van de moordende wereldbrand: Wereldoorlog I

restanten van ingrijpende blijven mij boeien. de oorlogsellende van 1914 bijgebleven.

oorlogsskanon, in feite een korte afstanden, was steeds van Meensel. De vrij zware zijgevel van de parochiekerk te het kerkhof te Meensel met de en vrijwilligers bleven lang de terug vinden van kaarten en lo op g r a c h t e n c o m p l e x verplichten ons even in onze

Een verhaal apart...

Ik kreeg regelmatig een indrukwekkend relaas te horen als jonge kerel over de augustusdagen van het oorlogsjaar 1914. Het ging hem vooral om de omstandigheden waarin onze gemeente Meensel-Kiezegem toen was verzeild geraakt. Vooral mijn moeder zaliger Margaretha STAS(19.05.1899^o) kon zelfs op hogere leeftijd nog heel wat emotioneel beladen informaties doorgeven. Zo bewoonde zij met haar ouders Jan Baptist STAS en zijn echtgenote Leonie CRABBE en de overige kinderen, het destijds alleenstaande gemeentehuis met schoolgebouw te Meensel-Kiezegem. Toen nog het éénklassige schooltje op de Dorpsstraat.

Bij het uitbreken van het oorlogsgeweld in augustus 1914 werd het gemeentehuis, de woning van het schoolhoofd Jan Baptist Stas, alsook het enige klaslokaal opgeëist door onze troepen. Verschillende ruimtes werden in beslag genomen met de bezetting van een blijkbaar voornaam commando van het Belgisch leger. Na enige dagen zou blijken en ondervonden worden, dat het hele complex uitgebreid herschapen zou worden in een commandopost te velde, waarin een legerstaf zich installeerde. Met de hoge muur rondom betekende deze gecreëerde situatie een veilige en beschermde ligplaats voor troepen die in reserve gehouden werden. Troepen die ook een belangrijke bijdrage moesten leveren inzake beveiliging en bewaking van deze vrij eenzaam gelegen maar vrij nuttige commandopost. Vooral de aanwezigheid van een groot aantal paarden én de verzorging hiervan door de manschappen, moeten een diepe indruk nagelaten hebben, alsook het overvolle enige volgestouwde klaslokaal met uitgebreide stafkaarten aan de muren. Controle, veiligheid en bewaking waren hoofdingrediënten van deze bezettingsperiode. Er werd vernomen dat de overdekte speelruimte voor de schoolkinderen gelegen langs de Keelstraat zou ingericht worden als eerste opvang van mogelijke slachtoffers en gekwetsten: een veldhospitaal in opbouw.

Er werd dus met een hoge graad van waarschijnlijkheid een veldslag verwacht of als je wil een belemmeringsoperatie ten aanzien van een doorstoot van de niets ontziende Duitse inval uit oostelijke richting. Tactisch gezien waren de waterlopen als daar zijn de Gete en de Demer, een eerste afweermiddel voor de oprukkende legereenheden. Vandaar dat de geleverde veldslagen langs de Grote en Kleine Gete te Houtem en in het bijzonder te Halen alwaar Demer en Gete samenvloeien, met "De Slag van de Zilveren Helmen" en Linter met stip aangeduid werden.

Meensel-Kiezegem en omgeving lag in de toenmalige oorlogsstrategie in een van de eerste opvanglinies. De omringende heuvels bleken welgekomen observatieposten met verstrengde

wachtposten en verhoogde veiligheidsregelingen. Het bleken ook uitstekende "luisterposten" te zijn.

Mijn moeder heeft al vertellende, altijd blijven beweren dat de troepentransporten van ver te horen waren: ze preciseerde haar getuigenis met het feit dat ons overwinningsslegers uit Halen hulp had gekregen via de huidige baan Tienen-Diest. Men kan het zich moeilijk nog voorstellen: een compagnie bereden ruiters in galop of bijv. een veldartillerie-eenheid die op zwaar-dokkerende robuuste houten wielen, getrokken door een stel van 4 à 6 paarden de troepenbeweging compleet maakte.

Het dynamiteren van "onze" windmolen en de aangekondigde ontploffing van de kerktoeren van de St Pieterskerk te Kiezegem, waren het kenmerkende gebeuren in deze extreme situaties: tekenen van nabije bloedige gevechten, waarin alles kon en mocht en moest. Aldus niets ontziend. Het moet zijn dat de burgers tijdig en correct werden ingelicht aangaande de aangehaalde operaties. "Ze hadden het allemaal zien gebeuren" zuchtte moeder dan al vertellend. Dat laat veronderstellen: dat het precieze uur werd bekendgemaakt en dat omwonenden onder bewaking en dwang uit hun huizen werden gezet wegens instortingsgevaar van de schamele lemen woningen. Een bestaande foto van "Le moment suprême" - de ontploffing van de kerktoeren – bewijst overduidelijk dat het een aangekondigde operatie betekende. Hoe dan ook, de fotograaf stond blijkbaar te wachten op het cruciale moment van ontploffing.

Kan men zich vandaag nog voorstellen, wat het moet betekend hebben voor de paniekerige inwoners ook "hun windmolen" te Kiezegem te moeten verliezen wegens dynamiteren? In de absolute verwarring van het moment heerste de oorlogspolitiek van de verschroeide aarde: de vijand zou zeker geen nut en gebruik mogen maken van deze uitstekende uitkijkpost. In oorlogstaal betekende dit: vernietigen. Onze streek werd op dat ogenblik verdedigd door de cavalerie-eenheden vanuit Leuven. De meeste bevelen werden in 1914 in de Franse taal gegeven. Voor vader Jan Baptist was dit geen probleem om te pas en te onpas vrij belangrijke informatie en weetjes op te vangen. Hij was immers compleet tweetalig. Mijn moeder wist dat ook altijd te vertellen dat er sprake was van een divisie die zich in onze streek opgesteld had: 3400 man sterk waaronder 2400 ruiters, 450 cyclisten en een bereden artillerie met 12 kanonnen en 6 machinegeweren.

Momenteel zijn er gegevens ons bekend over het bestaan van een loopgrachtencomplex doorheen Kiezegem tot de omgeving van Tielt. Een eerste verdedigingslijn werd evenwel opgericht en door een legerafdeling bezet, in de omgeving van de commandopost in het scholencomplex te Meensel-Kiezegem. De hoeve Felix Broos, wat verderop in de Keelstraat, was bezitter van een uitgebreide hoogstamboomgaard als reengenoot van de schoolomgeving. De Belgische legerleiding had een plan: een kunstmatig bos met versterkte schransen. De fruitboomgaard werd totaal omgehakt. Vernuftig als Belgen zijn werd gekozen voor een opmerkelijke oplossing in het vooruitzicht van een voorliggende verdedigingslijn. De grote massa afgezaagde boomstammen werden verzameld in schransen en opgestapeld als barricades waarachter de soldaten in een beschermde hinderlaag opgesteld lagen. Een efficiënte oplossing voor verdoken opstelling werd gevonden in het verzamelde loof van de afgezaagde boomkruinen: een kunstmatig bos werd gevormd, verdedigende eilandjes met scherpschutters in fuselierskuilen. Tevens een dankbare dekking voor de ruitery en de opgeëiste paarden. Niet vergeten dat de estafettedienst van uit deze commandopost enkel en alleen kon verzekerd worden door de cavalerie: de legerafdeling "jagers te paard". Al deze oorlogsomstandigheden hebben de familieleden Jan Baptist Stas-Leonie Crabbé in levenden lijve meegemaakt, met één slachtoffer als gevolg. Een oudere zus van mijn moeder, Pulcherie Stas is wegens "een schrik in het bloed" vroegtijdig gestorven. Na bloedige wandaden in Aarschot hebben de Duitse Ulanen ook in Houwaart oorlogsdaden gepleegd. De ouders Trompet- Stas liggen op het Houwaarts kerkhof begraven. Het verlies in oorlogsomstandigheden van hun geliefde zuster Pulcherie heeft deze familie blijvend getekend. Een uitbreiding van dit verhaal is momenteel te vinden in de prachtige tentoonstelling die het huidige gemeentebestuur heeft georganiseerd in de nieuwbouw van het gemeentehuis. Het gaat hier om een erkenning en hulde aan Jan Baptist Stas als mede-uitvoerder van de toenmalige noodzakelijke Amerikaanse voedselhulp en -bedeling. De tentoonstelling loopt nog tot 19 december 2014 tijdens de kantooruren. Een aanrader en niet te missen voor de plaatselijke geschiedenis van Wereldoorlog I. De oorlogsgruwel en vernederende omstandigheden bleven niet beperkt tot de Westhoek. Zo wordt meer en meer duidelijk. We leefden uiteindelijk geruime tijd in het ongewisse over de miljoenen slachtoffers.

Mijn verhaal naar waarheid opgemaakt door Guido Hendrickx.

TENTOONSTELLING

IN HAMBURG - JANUARI '15

GEDEPORTEERD NAAR KZ NEUENGAMME, VERGELDINGSACTIES VAN WEHRMACHT & SS IN BEZET EUROPA VAN 15 JANUARI TOT 2 FEBRUARI 2015 IN STADHUIS HAMBURG

Het moet nu ongeveer wel een half jaar geleden zijn dat onze eerste gesprekken opstarten met Martin Reiter, mede-organisator van deze tentoonstelling, om Meensel-Kiezegem een plaats te geven naast de drie grote namen Murat (FR), Putten (NL) en Warschau (PL). Alle vier de plaatsen hebben minstens één ding gemeen, namelijk dat ze zwaar hebben moeten lijden onder de vergeldingsacties van het nazi-regime in 1944, en bijgevolg vele inwoners zijn gedeporteerd naar het concentratiekamp van Neuengamme. Dit is dan ook het thema van deze tentoonstelling, die zal doorgaan van 15 januari 2015 tot 2 februari 2015 in het prachtige Stadhuis van Hamburg.

RAZZIA'S VAN MEENSEL-KIEZEGEM '44 TOEGELICHT

In de tentoonstelling worden de gebeurtenissen rond Meensel-Kiezegem '44 toegelicht aan de hand van gezien en ongezien tekst- & beeldmateriaal uit onze archieven, voortvloeiend uit de samenwerking met KZ Gedenkstätte Neuengamme (Martin Reiter, Reimer Möller & Oliver van Wrochem) en de Stichting Meensel-Kiezegem '44 (Oktaaf Duerinckx & Tom Devos). Zo kan je naast een algemeen beeld van de razzia's ook dieper ingaan op enkele persoonlijke verhalen zoals dat van Jef Claes & Ferdinand Duerinckx.

OPENINGSCEREMONIE OP 15 JANUARI 2015

Naast vele aangekondigde prominente aanwezigen zoals bijvoorbeeld de nieuwe Voorzitter van de Europese Raad en de Senaatsvoorzitter van Hamburg, mag onze Stichting ook 2 bestuursleden afvaardigen als eregasten op de openingsceremonie, die zal plaatsvinden op 15 januari 2015 omstreeks 11u in het Stadhuis. 's Avonds zal Oktaaf Duerinckx tevens deelnemen in het gesprekspanel samen met andere deskundigen uit Murat, Putten & Warschau rond het thema 'Herdenken over de generaties heen'.

THEMA AVOND OVER MEENSEL-KIEZEGEM OP VRIJDAG 30 JANUARI 2015

Naast de thema-avonden voor Murat, Putten & Warschau, wordt er voor Meensel-Kiezegem ook een seminarie georganiseerd op vrijdagavond 30 januari 2015 in het Stadhuis. Daar zal naast een extra gelegenheidstentoonstelling ingericht door de Stichting Meensel-Kiezegem '44, en de vertoning van onze film, Martin Reiter als moderator optreden in een panelgesprek met Oktaaf Duerinckx (tweede generatie) & Tom Devos (vierde generatie) over dit thema.

Wil je deze unieke gelegenheid samen met ons beleven, laat het ons dan zeker weten via +32 487 737 002 of tom@meensel-kiezegem44.be voor alle details.

HERDENKINGSREIS NAAR DUITSLAND

DONDERDAG 21 AUGUSTUS 2014

Daar het zeventig jaar geleden was verkenden we nog eens in vogelvlucht de streken waar zich het drama van Market Garden afspeelde. In grote lijnen volgden we het traject dat uitgestippeld was door Maarschalk Montgomery en dat het XXXe Britse Korps van generaal Horrockx moest volgen. Zo belanden we met Jan, onze onvolprezen chauffeur, zonder veel problemen onder de brug van Grave.

Aan de Maas ontdekten we dat bunkers twee tot drie verdiepingen kunnen tellen. Verder dan de brug in Nijmegen over de drukbevaren Waal en dan naar de fameuze "brug te ver" over de Rijn in Arnhem, waar we de eenvoudigste en duidelijkste uitleg over de Veldslagen in die streek kregen in het informatiecentrum onder de brug.

De lange route naar Esterwegen woog niet op tegen de voldoening van het zien van het nieuwe Esterwegen-museum. Het roestbruine staal (dat we herkennen van de Vlooyberghtoren aan Huize Hageland), geeft net dat ietsje meer dat we verwachten van een sober eerbetoon aan de slachtoffers van de Emslanden. We kregen in deze tijd van herdenkingen "honderd jaar" en "zeventig jaar" te veel schreeuwlelijke kleuren in onze maag gesplitst. Wijzelf waren groen van jaloezie omdat we van zo'n mooi museum bij ons alleen maar kunnen dromen. Moesten we ooit in de mogelijkheid zijn om te vernieuwen en uit te breiden zou deze site van conservator Kurt Bück als voorbeeld kunnen dienen. We werden er na een bezoek aan de heldere cafetaria begeleid naar één van de twee grote seminarieruimtes. Daar konden we

een documentaire bekijken over de geschiedenis van het kamp, verteld vanuit de getuigenis van twee voormalige kampgevangenen. Daarna vulde onze gids aan met enkele rake verhalen die ons nog een sterker beeld gaven van de geschiedenis van dit onzalige oord. Ook tijdens de rondgang tussen de door bomen vervangen barakken, kon zij de historie verder toelichten.

De permanente tentoonstelling binnen in de grote hal blijft adembenemend, niet alleen qua inhoud, maar ook over de vorm kunnen wij alleen maar dromen...Hier konden we ook veel bekende Belgische slachtoffers in de eregalerij herkennen: o.a. Paul Baeten, Pater Raskin en Pierre Stippelmans. Tot slot van de verdere trip naar Hamburg reden we eerst onder de Elbe door de 3.325 meter lange tunnel en dan terug naar de linkeroever om via de Kohlbrandbrücke richting Hornhotel te bollen. Aan die paardenrenbaan, na zo een gigantische reis, smaakte alles dubbel lekker en we besloten er begin mei 2015 terug te keren bij onze 18de Herdenkingsreis.

VRIJDAG 22 AUGUSTUS 2014

Naar de Oostzee vandaag en in Pelzerhaken eer betuigen aan de slachtoffers van de Cap Arcona met bezoek aan het museum in Neustadt, dat is het programma van deze voormiddag. In de bus was een documentaire over de Cap Arcona nuttig om ons geheugen op te frissen over deze tragedie. Aan het monument van de Cap Arcona werd het tijdens de voordracht van de door haar zelf geschreven tekst van Rita Goossen heel stil. Na deze ontroerende passage legden Roos, Jef en Evrard Van Goidsenhoven de bloemen neer voor hun familielid Alfons Van Goidsenhoven (zijn lichaam is later overgebracht naar het kerkhof van Meensel) en ook voor de andere dorpsgenoten die hier omkwamen. Onze jongste medereiziger vaandrig Dennis Pasteyns, die tevens vaandeldrager is bij de Meenselse Sint-Sebastiaansschuttersgilde, was de geknipte persoon om de vlaggenceremonie met kennis van zaken te behartigen. Aan de uitkijkpost over de Oostzee gaf Wilhelm Lange, conservator van het Cap Arcona museum, ons de volledige uiteenzetting over de gebeurtenissen rond 3 mei 1945. Het bezorgde ons koude rillingen zo kort bij de plaats te staan waar dit afschuwelijke drama zich afspeelde. In twee groepen werd het museum in Neustadt bezocht, waar Wilhelm Lange zijn presentatie over de Cap Arcona verder zette. Ons eerste bezoek aan Poppenbüttel was een verrassing: Dit Plattenhaus is een aanrader om meer inzicht te krijgen in de arbeid van vrouwen en het leed van de dakloze families, zowel Duitsers als 'displaced people'. Dit was de zoveelste onvergetelijke ervaring van een onderwerp dat bijna nooit aan bod komt.

ZATERDAG 23 AUGUSTUS 2014

Neuengammedag! Zoals elk jaar wijden wij een hele dag aan het voormalige concentratiekamp van Neuengamme. De belangstelling in de Herdenkingshalle (de zgn. zwarte doos) uitte zich in vele vragen die gesteld werden aan onze vriend-gids Andreas Lappöhn. Hier was Tom weer vertaler van dienst. Op weg naar het stukje Meensel-Kiezegem waar ons beeld staat hielden we even halt bij het beeld

van de 'Gevallen Gevangene' van Françoise Salmon aan de enorme zuil. Aan 'De Wanhoop van Meensel-Kiezegem' verzorgden wij een hulde aan onze slachtoffers. Reisleider René Cauwbergs sprak enkele sterke woorden. Ook de vertaalde versie van de gelegenheidsvoordracht van dr. Detlef Garbe, directeur van het KZ

Gedenkstätte Neuengamme, en reeds jarenlang vriend van onze stichting publiceren we. Na de wijding van onze thuis, ons beeld, in Duitsland door één van de 13 nieuwe medereizigers (zie foto) Pater Nagels, werd de krans van de Stichting Meensel-Kiezegem⁴⁴ deze maal neergelegd door de gebroeders Schotsmans (Louis, Frans & Romain). Het bezoek aan de

grootse gebouwen van de 'Klinkerwerken' sloeg de nieuwkomers met verstomming. Hier hadden uitgemergelde gevangenen geslaafd en zelf dit enorme bouwwerk opgetrokken.

Na dit bezoek haasten we ons naar restaurant "Am Deich" waar de traditionele hartelijke ontvangst zo mogelijk nog hartelijker was. Na de middag zetten we de rondleiding door het voormalige kamp verder aan de haven en aan het vroegere commandantenhuis. Hierna werden we door Andreas, maar ook door zijn collega Martin Reiter getrakteerd op koffie en koekjes. Terwijl nieuwelingen met Andreas en 'Chinese vrijwilliger- tolk' Caroline de permanente tentoonstelling bezochten werkten Oktaaf en Tom gedurende de verdere namiddag met tentoonstellingsverantwoordelijke Martin Reiter aan de voorbereidingen van de grote tentoonstelling over Meensel-Kiezegem die in januari 2015 zal plaatsvinden in het stadhuis van Hamburg, samen met Putten (NL), Murat (Fr) en Warschau (Pl). De Neuengamme dag werd traditioneel afgesloten met het dodenappél aan de resten van het vroegere crematorium door oorlogswezen René Cauwbergs en Jozef Duerinckx. Hierna bracht de uitgebreide familie Cauwbergs -Schotsmans eer aan hun overleden (over-)(groot-)vader/oom, die in dit kamp stierf. Aan de beestenwagon konden we hetzelfde angstaanjagend gevoel ervaren van onze dorpsgenoten, die drie dagen opeengeperst werden, zonder eten of drinken, nu bijna 70 jaar geleden. Dan afscheid nemen tot in mei 2015 van onze sympathieke gids en vriend Andreas en medewerker Martin (met wie we tijdens de komende maanden intensief de expositie zullen voorbereiden).

De culturele avond werd deze maal ingezet met een perfecte gidsing tijdens de sightseeing tour door Hamburg door Caroline, die zelf een tijdje omwille van haar studies in Hamburg verbleef. Zelden werden tijdens onze Sankt-Pauli-avonden de vriendschapsbanden tussen de medereizigers zo hecht aaneen gesmeed dan tijdens deze 17e herdenkingsreis. Zo een avond de riem eraf leggen zorgt ervoor dat we de laatste dag weer intens kunnen beleven.

ZONDAG 24 AUGUSTUS 2014

Deze zondag was voorbehouden voor het Bremen-bezoek. Eerst de bunker van Farge en dat overweldigend gedrocht en de uitleg van Ullrich blijft een indrukwekkend en waanzinnig bouwwerk, dat de onzin van het fascisme duidelijk maakt. Ondertussen mochten de nieuwelingen deze immense duikbotenbunker ontdekken onder begeleiding van Monica Eichmann. We zullen hier nog meerdere malen langskomen, daar Bremen er een waarschuwingsplaats wil uitbouwen met de boodschap "Nooit meer Oorlog". (Weer eens bedenken dat dat in Duitsland allemaal kan en er medewerking is tot op het hoogste vlak). Na de plechtigheid aan 'Vernichtung Durch Arbeit' hoorden we op de Bahrsplate in Blumenthal o.a. de ontroerende getuigenis van Luc Daenen met zijn verontschuldigen tegenover zijn grootvader en grootoom die beide hier waren omgekomen. Hij besepte en bekende dat hij er inderdaad te lang had mee gewacht.

Het was dan ook het moment om dat sub kamp van Neuengamme even nader te belichten. Deze gegevens zijn de samenvatting van een toespraak van Reimond Gaebelin van de "Federatie van slachtoffers van het naziregime - Federatie Antifascisten Bremen". Het gedenkteken, waarop ook de namen van de omgekomen dorpsgenoten, stelt ons mede in staat om de herinnering aan familie en vrienden die hier geleden hebben en onder onmenselijke omstandigheden stierven, levendig te houden.

Vanaf 1940 was het een werkkamp voor Oost-arbeiders. In april 1943 werd een ander deel gebruikt als een kamp voor krijgsgevangenen. Eind augustus 1944 werd het een sub kamp van het concentratiekamp Neuengamme. De meeste gevangenen werkten voor de AG Weser scheepswerf van Deschimag (Duitse scheep - en werktuigbouw AG). Sommige van de gevangenen werden dagelijks met de boot gebracht naar de 10 km verder liggende scheepswerf in Bremen-Gröpelingen. Toen dat te gevaarlijk werd vanwege de bombardementen van de Geallieerden, verhuisde de SS een meerderheid van de gedetineerden in december 1944 in het nieuw gebouwde buitenkamp Schützenhof. Begin 1945 werd het Blumenthalkamp aangevuld tot ongeveer 1000 gevangenen uit het hoofdkamp Neuengamme, waaronder dus enkele mensen Meensel-Kiezegem. Het bouwen van de onderzeeboten- bunker Valentin in Rekum kreeg ook vanuit dit kamp slaven voor dat harde werk. Volgens een overzicht van de SS garnizoensarts Alfred Trzebinski van het hoofdkamp Neuengamme telde men 929 mannelijke gevangenen in Blumenthal op 29 maart 1945.

Tussen 7 en 9 april 1945 werd het kamp gesloten. De gevangenen werden eerst

overgebracht naar het concentratiekamp Farge en vervolgens op dodenmars naar Sandbostel verplaatst.

De meesten stierven ervoor aan mishandeling of ondervoeding. De grootste groepen gevangenen waren Fransen, Polen en Russen. Het kamp bestond uit acht hutten omgeven door een dubbele prikkeldraad. Er was ook een secretariaat, ziekenboek, keuken, wasplaatsen kledingmagazijn. Degenen die niet op de werven werkten (de meerderheid) moesten arbeiden in de Bremer Wollkammerei op een kilometer van het kamp. De controle bleef bij drie SS-officieren, waaronder de kampcommandant Hauptscharführer Johann von Endt Richard (1904-1962).

Een groep gevangenen, vooral Fransen, was erin geslaagd om een tunnel te graven onder de dubbele muur die het kamp omgaf. De ingang ervan was in barak 7 omdat dat gemakkelijker was door het feit dat het blok leeg was tijdens de werkdag. Het plan mislukte echter. Er waren teveel risico's met de stabilisatie van plafond en wanden. De twee Franseaders, ondervraagd door de SS, verklaarden dat ze alleen hadden gewerkt. Ze werden zwaar gestraft, maar overleefden.

Het monument zelf "Rozen voor de slachtoffers " is ontworpen en opgebouwd door de Internationale School van Vrede. De idee kwam van de Bullenhuserdamm-rozentuin, die voor de 20 kinderen die daar vermoord werden werd aangelegd. We zien er ook de twee zandstenen sculpturen, gevangene en bewaker waartussen de herinneringsplaat. De Internationale School van Vrede en leerlingen van de school vervaardigde een assemblage van grote blokken beton, de Steen van Hoop. Hier zien we 144 metalen platen met de namen van de gestorven gevangenen van dit buiten kamp.

In Schützenhof zelf wachtte ons weer een warm onthaal. Tijdens de toespraak van Reimond buiten aan de Belgische en Meensel-Kiezegemse gedenkplaten en de bloemenneerlegging, was binnen een Bremense journaliste Anne Gerling Oktaaf aan 't interviewen over de houding tegenover het Duitse Volk van de resterende familieleden en dorpsgenoten na het drama. De 'kartoffelnsalat met de riesige bockwürst' die de vrienden van Schützenhof klaarmaakten deed de meesten tot tweemaal toe aanschuiven. Ook de muffins van Marion waren hemels en met een warm applaus reden we richting Österholzer Friedhof. Daar hielden wij een laatste ceremonie aan het graf van vier dorpsgenoten en besloten naar gewoonte met het Europese Volkslied.

Tijdens de terugreis werd de quiz afgewerkt en werden nog enkele documentaire films vertoond. Onze medereizigers kregen nog de volgende raad: als je deze reis goed vond, vertel het verder aan iedereen, wat je er minder aan vond, vertel het ons, zodat we het in de toekomst nog beter kunnen aanpakken. In ieder geval werd iedereen verwacht op de derde zondag van september in Huize Hageland om bij te praten en films en foto's uit te wisselen. Daar start dan ook de inschrijving voor de mei-reis naar Neuengamme voor de 70ste herdenking van de bevrijding van de Concentratiekampen en de vierdaagse naar Normandië eind juli.

ZO WAS DE HERFST VAN DE STICHTING MEENSEL-KIEZEGEM '44

Dat de medewerkers van de Stichting Meensel-Kiezegem '44 geen 'zittend gat' hebben, dat moeten we u waarschijnlijk niet meer vertellen. De herfst bracht naast vallende bladeren ook een goed gevulde agenda, met onder andere...

OPEN MUSEUMDAG OP ZONDAG 21 SEPTEMBER 2014

Vele medereizigers van de 17e Herdenkingsreis kwamen tussen pot en pint nog eens bijpraten over hun belevenissen in Augustus in het gelegenhedscafé "Het Karhuis". Daarnaast bracht deze zonnige dag toch weer heel wat bezoekers naar het Hagelands Vredesmuseum, de Vlooyberghstoren, de Kabouterwandeling en het Seizoensarbeidersmuseum allen ondergebracht in Huize Hageland. Meteen ook mochten we de eerste inschrijvingen noteren voor de 18e Herdenkingsreis naar Noord-Duitsland in Mei en de Normandiëreis in Juli '15.

BEVRIJDINGSFEESTEN GROBBENDONK VAN 19-28 SEPTEMBER 2014

In die tiendaagse manifestatie over WOI en WOII werd een avond voorbehouden aan de gebeurtenissen van Meensel-Kiezegem '44. Een prestigieuze tentoonstelling onder leiding van Raf Van Genechten en Albert Hendrickx trok gedurende 10 dagen heel wat bezoekers. Wie er niet bij was heeft zeker 't een en 't ander gemist, onze bestuursleden dromen alvast van om zo iets moois in ons dorp te kunnen realiseren. Onze film en popup-tentoonstelling konden op veel bijval rekenen van de gegadigden.

FILMVOORSTELLING VOOR KUNSTKRING DE HEIDEBLOEM IN TIENEN OP 2 OKTOBER 2014

Dankzij onze medereizigers André Moreau en zijn echtgenote gaven we een uiteenzetting met film aan de leden van de kunstkring 'De Heidebloem'. Al een geluk dat we onze vele boeken en films bij de hand hadden, want de vraag hiernaar blijft steeds groter worden. Een hart onder de riem om verder te doen.

HERDENKINGSMARS VAN SCHELDE NAAR IJZER VAN 8-12 OKTOBER 2014

Aan dit initiatief van de Koninklijke Kring Mars & Mercurius en de Belgische Vriendenkring van de Marine-infanterie verleenden wij graag onze medewerking. 100 jaar geleden beschermden de Franse Marinefusiliers de terugtocht van het Belgische leger van Antwerpen tot achter de IJzer. De vierdaagse mars ging van Melle naar Aalter, naar Tielt, naar Torhout tot Diksmuide. Op de slotplechtigheid in aanwezigheid van Prins Laurent en de Franse autoriteiten, waren ook de onze medewerkers te gast op de eretribune. Ook het avondconcert door de muziekkapel van de Belgische Marine en de bijhorende receptie werd uiteraard gesmaakt door onze afgevaardigden.

BEZOEK HAGELANDS VREDESMUSEUM VAN SINT-JORISSCHOOL OP 7 NOVEMBER 2014

Juffrouw Annickenhaarklas komen elk jaar in het Vredesmuseum werken rond herinneringseducatie. Gids van dienst was onze voorzitter Guido Hendrickx, die de kinderen van de Sint-Jorisschool kon boeien met zijn eigen vertelstijl. Zij bezochten ook het Heemkundig museum, vakkundig gegidst door Robert Huybrechts.

SCHOLENWERKING KA DIEST OP 7 NOVEMBER 2014

We weten niet meer hoeveel maal we al hebben samengewerkt met KA Diest, maar ook deze keer was het weer een interessante dag. De leerlingen hadden een uiteenzetting voorbereid in groepjes van 3 over de opkomst van het nazisme, de collaboratie en de verzetsacties die de deportaties in Meensel-Kiezegem voorafgingen. Na de film en de gespreksronde, lasen zij hun keuzegedichten voor uit de dichtbundel van Ina Stabergh, zowel in het Nederlands als in het Duits. Na de middag werkte een groep in het Vredesmuseum de vragenlijst af (zie website), terwijl de andere deelnemers onder leiding van Ina Stabergh de haiku's maakten over hun tweedaagse themawerking. Op donderdag waren zij in Breendonk en in de Dossinkazerne.

DIT WAREN DE MEDEREIZIGERS IN AUGUSTUS 2014

18E HERDENKINGSREIS NAAR NOORD-DUITSLAND VAN 1 TOT 4 MEI 2015

Om de vijf jaar is het weer een 'speciale', dan gaan we in mei in plaats van augustus. De bevrijding van de concentratiekampen is immers 70 jaar geleden, en daar mogen we bij zijn, op uitnodiging van Dr. Detlef Garbe, Directeur van KZ Gedenkstätte Neuengamme. Er zijn al enkele locaties van deze Vierdaagse reis bekend, namelijk Wöbbelin, Pelzerhaken, Schützenhof, de duikbotenbunker in Farge, Blumenthal & Österholzer Friedhof in Bremen. Ook plechtigheden georganiseerd door KZ Gedenkstätte Neuengamme zullen wij traditiegetrouw bijwonen. De prijs blijft behouden op € 460 per persoon voor een tweepersoonskamer, en € 540 voor een éénpersoonskamer. Verblijf in NH Hotel Hamburg Horn, ontbijt en avondmaal inbegrepen, alsook de busrit, gidsing, museumtickets, busbib e.a. Inschrijven bij René Cauwbergs op 016 63 24 60 of info@meensel-kiezegem44.be. Meer info in onze volgende editie.

NORMANDIËREIS VAN 23 TOT 26 JULI 2015

Op algemene aanvraag organiseren wij nog eens een vierdaagse trip naar Normandië, die zal doorgaan in juli 2015. Je bezoekt onder meer Omaha Beach, Jura Beach, Saint-Mère-Eglise, Isigny-sur-Mer, Caen, Colleville-sur-Mer, La Cambe, Ouistreham, Deauville, Honfleur, Bénouville, ... Overnachten doen we in het hotel Campanile, net buiten het centrum van Bayeux. Ook hier is weer quasi alles inbegrepen (ontbijt, avondmaal, bus, gidsing, busbib, films onderweg en vriendelijke bediening). De entrees worden ter plaatse geregeld omdat de prijzen wel eens durven fluctueren. Prijs van deze vierdaagse is € 460 per persoon voor een tweepersoonskamer, en € 540 per persoon voor een éénpersoonskamer. Inschrijven kan bij René Cauwbergs op 016 63 24 60 of info@meensel-kiezegem44.be. Meer info in onze volgende editie.